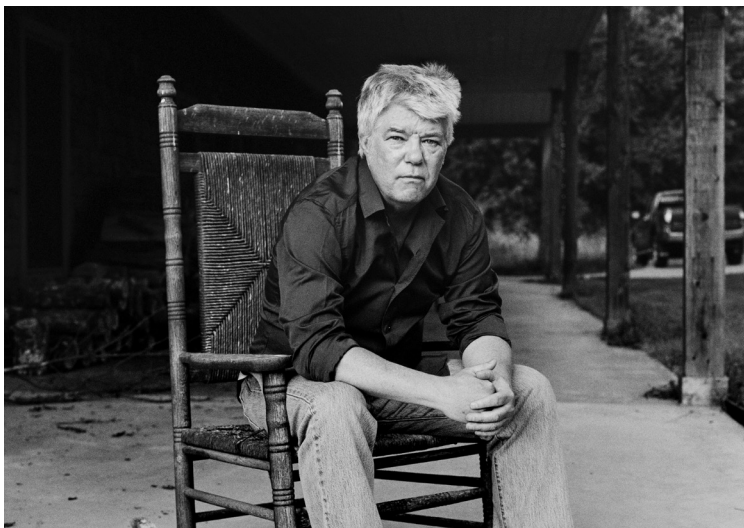

Chris Offutt (Kentucky, 1958) va néixer en una petita població minera de dos-cents habitants que ja no existeix. És autor de diverses novel·les, reculls de contes i diversos guions televisius. Ha rebut les beques Guggenheim i Lannan, entre d'altres, i l'any 1996 la revista *Granta* el va incloure entre els vint millors autors nord-americans joves. Va ser alumne de James Salter i Frank Conroy al curs d'escriptura creativa de la Universitat d'Iowa. Entre les seves obres destaquen *Shifty's boys*, *The killing hills*, *Kentucky straight*, *Out of the woods*, *The good brother*, *The same river twice*, *No heroes* i *My father the pornographer*. *Negra nit* és la primera novel·la de l'autor traduïda al català.

Ferran Ràfols Gesa (Barcelona, 1975) és traductor de l'anglès i del francès. Després d'estudis diversos sense relació amb la literatura, va publicar un llibre de poemes i va descobrir tardanament la vocació traductora. Durant uns anys va compaginar la feina de traductor amb la de professor de matemàtiques, i des del 2008 s'hi dedica exclusivament. Ha traslladat al català autors com ara David Foster Wallace, Vladimir Nabokov, Thomas Pynchon, Siri Hustvedt, Toni Morrison, Joseph Conrad, F. Scott Fitzgerald, Patricia Highsmith, Susanna Clarke, Amélie Nothomb i Emmanuel Carrère.

Tom Franklin — «Des del títol excel·lent fins a l'última pàgina, aquest llibre t'arrossegarà i et farà submergir en les vides d'una miríada de personatges.»

Richard Lange — «*Negra nit* és lúgubre i divertida i emotiva. És una novel·la negra, una novel·la de la vida a les muntanyes i una saga familiar. És moltes coses alhora, totes molt bones. Té descripcions del món natural de gran mestratge que ens arriben juntament amb escenes fortament violentes, i et deixa sense alè, preguntant-te com pot Chris Offutt haver escrit un llibre com aquest.»

Daniel Woodrell — «Escriu tan bé, i amb tant de coneixement sobre la llengua i la gent, que *Negra nit* és un llibre que es llegeix d'una tirada, sense aturar-se.»

The Wall Street Journal — «Offutt habita d'una manera impressionant aquest món empobrit i ferotgement particular, sense condescendència ni romanticisme, creant una història concisa i evocadora que es mou amb fluïdesa entre els extrems de la violència i l'amor. Un homenatge imponent a un racó del país tan preciós com donat a la tragèdia.»

The Washington Book Review — «*Negra nit* és la història commovedora d'un home atrapat entre la violència i l'amor. És la història d'un home que sap com fer servir la violència per protegir el seu amor i la seva dignitat. És un d'aquells llibres que tots esperem: t'atrapa i et fa passar la nit en blanc.»

Library Journal — «Una història rica i captivadora de la vida a les muntanyes de Kentucky que demostra una gran empatia pels seus personatges.»

Kirkus Reviews — «Offutt té una oïda molt fina que captura els ritmes de la conversa rural; en Tucker és un personatge difícil i complex. Una lectura captivadora i meditativa.»

Publishers Weekly — «La prosa d'Offutt és profunda i perspicaz. *Negra nit* és una prova innegable de la importància i la claredat de la veu d'Offutt dins de la literatura nord-americana contemporània.»

BookPage — «Chris Offutt té una reputació ben merescuda com a escriptor d'escriptors. Tensa i evocadora, *Negra nit* està fermament arrelada en el temps i el lloc, amb la versemblança que s'espera d'un escriptor que ha fet seus els turons ombrívols de Kentucky.»

Chris Offut

Negra nit

Traducció de l'anglès de Ferran Ràfols Gesa

ANTÍPODA, 96

EDICIONS DEL PERISCOPI

Títol original: *Country dark*

© Chris Offutt, 2018

Primera edició: novembre del 2025

© de la traducció: Ferran Ràfols Gesa, 2025

© del disseny de la coberta: Tono Cristòfol Casadesús

© de la il·lustració de coberta: Chamo San, 2025

© de la fotografia de l'autor: Jean-Luc Bertini

© d'aquesta edició: Edicions del Periscopi SLU, 2025

Publicat per Edicions del Periscopi SLU

info@periscopi.cat | Web: www.periscopi.cat

Facebook: www.facebook.com/Periscopi | X: x.com/Ed_Periscopi

Instagram: @edicions_del_periscopi

Impressió: Romanyà Valls, Capellades

Imprès a Catalunya – *Printed in Catalonia*

Edició a càrrec d'Aniol Rafel, Andrea Rovira i Marta Rubirola

Maquetació: Tono Cristòfol Casadesús

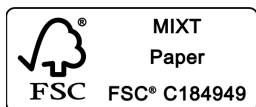
Correcció: Rudolf Ortega, Òscar Lozano i Núria Saurina Eudaldo

Disseny de la col·lecció i interiors: Tono Cristòfol Casadesús

Dipòsit legal: B 13504-2025

ISBN: 978-84-19332-98-1

Aquest llibre s'ha imprès amb un paper òfset cru de noranta grams
i ha estat compaginat amb la tipografia Caslon Pro.

Amb el suport de la Generalitat de Catalunya i de la Institució
de les Lletres Catalanes:

Tots els drets reservats. Queda rigorosament prohibida, sense l'autorització
escrita dels titulars del copyright, sota les sancions establertes per la llei, la
reproducció total o parcial d'aquesta obra per qualsevol mitjà o procediment,
inclosos la reprografia i el tractament informàtic, i la distribució d'exemplars
mitjançant el lloguer o préstec públics.

Per a la Melissa Allee Ginsburg

Vaig tornar a casa amb la família, decidit
a endur-me'ls com més aviat millor a
Kentucky, que em semblava un segon
paradís, arriscant-hi la vida i la fortuna.

DANIEL BOONE

1954

CAPÍTOL U

Feia sis hores que en Tucker caminava entre una boira matinerà que s'alçava del terra en onades resplendents. Li va passar un vehicle pel costat, un granger carregat de llenya amb dues criatures emmurriades i un secall de dona que duia un nadó a coll. En Tucker sabia que no l'agafarien. No tenia res a retreure al conductor, un home llòbrec amb el barret decantat al cap per parar el sol i un cigarret tenallat entre les dents. El pobre ja tenia prous problemes.

En Tucker buscava ombra i en va trobar una mica sota la pota d'un gran plafó d'anuncis que l'animava a comprar espuma d'afaitar. Li calia una bona afaitada, però no creia que cap fotografia gegant el convencés mai per gastar en una cosa que podia fer-se ell mateix amb una mica de bòrax, oli i miques de sabó. Va deixar caure la motxilla, va obrir una llauna de salsitxes de frànkfurt marca Libby i se les va menjar amb unes galetes salades. Va fer servir l'obridor per destapar una ampolla d'Ale-8 i se'n va beure la meitat.

Se li va posar una llagosta a l'avantbraç, i en Tucker va admirar-ne el cos verd i sedós, les potes serrades del darrere

i les ales delicades. Eren més boniques que els saltamartins i no se't pixaven a sobre com les granotes. L'insecte va inclinar-se endavant i va inflar-se, va eixamplar el tòrax i va bombar les ales com si es preparés per lluitar. En Tucker el va fer fora amb la mà. Va tirar la llauna buida de salsitxes en una rasa plena d'asclèpies i va tornar a caminar.

El sol començava a estar molt alt. Havia de trobar una ombra més gran, prou per fer-hi la migdiada. El que va fer, però, va ser pujar al vell Chevrolet Coupe del 39 d'un veterà de la Segona Guerra Mundial. El paio no va badar boca durant gairebé cent cinquanta quilòmetres, però va deixar-lo al pont Ripley. En Tucker li va donar les gràcies, i l'altre va fer un gruny, va escopir per la finestra i va continuar endavant.

Era a Ohio, i va mirar la terra verda i flonja de Kentucky a l'altra banda del riu. Se n'havia anat a principi d'estiu i tornava a la primavera, amb un hivern de guerra entremig. Va començar a travessar el pont. El vent el va fer oscil·lar, i en Tucker va aferrar-se a un dels puntals. Va tenir el record fugaç d'una dotzena d'enemics estesos al voltant d'un pont dinamitat a prop del front, una línia que canviava cada setmana. Si mai Ohio ataqués Kentucky, o els uns o els altres volarien el pont i el deixarien fet miques. Els que lluitessin serien incapaços de distingir uns soldats dels altres, com passava amb els coreans del nord i els del sud. Aquella era la guerra d'en Truman, no d'en Tucker, però havia matat i l'havien estat a punt de matar, havia vist homes tremolant de por i plorant com nens petits. Duia els quatre-cents quaranta dòlars de la paga de l'exèrcit plegats i distribuïts per tot el cos, en cada butxaca. Les onze medalles que havia rebut eren al fons de la motxilla.

Va arribar a l'altra banda del pont i va posar els peus a la terra que tant havia enyorat. Sota un salze engreixat per la proximitat de l'aigua, va partir un misto de fusta amb una ungla, se'n va guardar la meitat i va encendre's un Lucky mentre reclinava el cap a la motxilla. El moviment de les fulles del salze escampava un patró calidoscòpic de llum i ombres que de mica en mica el va ajudar a adormir-se.

Es va despertar d'un descans sense somnis i va posar-se de seguida a l'aguait, però quan la realitat del lloc li va anar penetrant al cervell, va relaxar-se. Es va encendre un altre Lucky. Va fer una anella de fum que es va dissoldre com si l'haguessin esclafat amb un martell. El campanar d'una església s'alçava sobre la capçada dels arbres, i en Tucker va saber que allà hi havia un poble, però no com es deia ni en quin comtat era. Tant se valia. Els pobles no li agradaven: massa gent fent massa coses alhora, tot l'avorria per la repetició i el soroll. Es va preguntar distretament quin dia devia ser, quin mes.

Va beure aigua de la cantimplora i va tirar cap a l'est. Caminar l'asserrenava. Li agradava fer treballar les cames com si fossin una màquina que hagués de supervisar, el pes de la motxilla a l'esquena i la tibantor coneguda a les espatlles. El costum el feia anar canviant de posició per acomodar el rifle que ja no duia. Aquella absència d'arma l'angoixava d'una manera un pèl difusa, com un amputat que ha perdut una cama.

Havia crescut en un entorn en què les armes eren una cosa tan comuna com una pala, però havia acabat estimant-se la carrabina M1. Com a membre més baix i més jove del seu escamot, gairebé no parlava. Les seves primeres paraules van ser en resposta a un caporal que li preguntava

l'opinió sobre el seu rifle. «Dispara bé», havia dit en Tucker, i un silenci havia davallat sobre els altres, tan sobtat com una xarxa. Es van mirar entre ells i van esclatar en rialles estentòries. Quatre d'aquells havien mort en combat i mai més tornarien a riure's d'ell.

Va sentir el brogit d'un motor que anava tirant amb cinc cilindres, un so que era una mica com un gos coix. Es va ficar a l'herba per deixar passar una camioneta. Li faltava una de les cadenetes que tancaven la caixa de càrrega. El para-xocs estava tan picat de rovell que deixava passar la claror, i la matrícula d'Ohio s'aguantava amb filferro d'em-balar. La camioneta va alentir el pas per adaptar-se al d'en Tucker, i el conductor va deixar el motor en marxa mentre li cridava per la finestra.

—Necessites que et dugui?

En Tucker va fer que sí amb el cap.

—Puja, doncs. No em puc aturar, o ves a saber si es tornaria a engegar.

L'home va inclinar-se sobre el seient continu i va clavar una empenta a la porta, que es va obrir de cop fins que va topar amb el límit de les dues frontisses i va tancar-se amb un fort cop.

—Cony de porta —va dir el conductor—. Puja, si et ve de gust.

En Tucker va continuar caminant mentre donava una ullada a la camioneta, una Chevrolet del 1949 amb el radiador pintat, els costats abonyegats i la caixa un pèl torta per culpa d'unes ballestes amortidores en mal estat. S'hi va ficar tan bruscament que va espantar el conductor. La camioneta es va desviar un moment, però el conductor va redreçar el volant i tots dos van tirar uns quants quilòmetres en

un silenci trencat només per la fressa del motor, que començava a irritar en Tucker, que no entenia que ningú pogués negligir una màquina que necessitava manteniment. El sol refulgia amb força a tot el riu, lluent com el llard.

El conductor tibava el braç esquerre per compensar la inèrcia constant dels neumàtics mal alineats. La camioneta era del seu cunyat, que bàsicament era un babau que aguantava el cigarret encès al forat d'una dent que li faltava. Collada a la guantera hi havia una llauna de cafè plena de sorra i burilles de cigarret.

El conductor inspeccionava l'acompanyant amb mirades ràpides de gairell. Era un noi amb els cabells tallats molt curts i unes botes d'un marró vermellós cordades per davant. Duia una samarreta de l'exèrcit amb un pedaç vermell en forma de senyal d'estop i una mena de dragó brodat amb fil daurat. Devia ser la roba de campanya del seu germà, i el noi la duia per sentit de l'honor o potser perquè no es podia pagar res millor. Les famílies que vivien a la banda del riu que pertanyia a Kentucky no tenien una gibrella per pixar-hi ni finestra per on buidar-la.

—Busques feina? —va dir el conductor.

En Tucker va fer que no amb el cap.

—Si en vols un a mida, furga una mica a la llauna de cafè. Hi ha prou burilles per fabricar-te'n un.

En Tucker va mirar per la finestra. Havia passat un munt d'hores en vehicles amb homes que els agradava parlar i havia après a ignorar-los i concentrar-se en el terreny que passava. L'embranchida de la camioneta transformava els bulbs translúcids dels pixallits en remolins en miniatura. En Tucker va pensar distretament a quina distància podien anar a parar les llavors empeses per la brisa i si tots els pixallits

del món tenien un avantpassat comú. La porta de la camioneta repicava sobre el ganxo que l'aguantava. Un pica-soques va ficar el cap en un pacaner, i en Tucker va recordar que de petit havia provat d'imitar aquella gesta. S'havia fotut de lloros sis vegades, i després ho havia deixat córrer. Era el seu ocell preferit, però no ho explicava. Els nens tenien un ocell preferit, i les dones preferien certes mascotes. Si li insistien molt, a un home podia agradar-li un cavall.

—M'he esbrallat amb la dona —va dir el conductor—. He hagut de tocar el dos, sortir pel porxo i córrer eixida enllà. Collons, ens hem enganxat tan fort que he fotut el camp de l'estat! Ja els té, ella, aquests humors, vinga rebote les portes dels armariets i fer picar les paelles. I ja et pots amagar, allavons. El seu germà viu a l'altra banda del carrer, li he agafat la carraca. És un inútil, aquell. T'agrada? A mi no. El motor no va fi, però qui vulgui mula sense tara que vagi a peu... I una mica ja és això, oi?

En Tucker va assentir amb el cap. Ara que ja en tenia gairebé divuit i havia cobrat paga de veterà, miraria de buscar-se una dona ell també. Que no fos de ciutat, però, i encara menys d'Ohio.

—Un home bé que ha de ser lliure, és o no? —va dir el conductor—. Si és que ho porto escrit al nom, va parir! Tom Freeman, em dic. No ho puc evitar, em ve de naixement. Però a tu poc que te n'he d'explicar res, de la llibertat, si voltes aixins per les carreteres. No deus pas haver fugit de casa, oi? Diu que hi ha delinqüents fent estralls pel país com qui ploma un pollastre. Culpa dels còmics, és. No en deus pas llegir, tu?

En Tucker va fer que no amb el cap. Un còmic costava deu cents, cinc si tenia algun estrip a la coberta, uns diners

que valia molt més guardar per a coses necessàries. De petit, cada centau que guanyava el donava a la mare, que se'l gastava en menjar. No comprava mai roba ni cap eina, i els seus fills no perdien el temps amb còmics. Quan la mare es va morir, en Tucker es va allistar. A l'estranger havia rebut una única carta: dins d'un sobre rebregat, en un tros de bossa de paper esquinçada, la lletra mig esborrada de la seva germana li donava informacions tristes. El seu germà petit havia caigut en un pou i s'havia ofegat.

—Digue'm una cosa —va dir el conductor—. A mi se me'n carda si ets un fugitiu, és només que no em vull trobar ficat en el problema d'un atre. Com és que portes aquesta roba amb el pedaç del drac? Algú es podria pensar que ets un capfluix que juga a guerres al bosc. És això? T'has escapat de casa i jugues a fer el soldat?

En Tucker va girar lentament el cap, i les espatlles i el cos el van seguir encara més a poc a poc, i finalment va disparar una mirada al conductor. En Freeman va callar com si algú hagués posat un tap de suro en una ampolla. El nano tenia els ulls enclotats i de colors diferents, un blau, l'altre marró. En Freeman ho havia sentit dir d'algun gat, això, però mai de cap persona humana.

—Grifó —va dir en Tucker.

—Eh?

—No és cap drac.

—I dius que és una mena de grifoll?

En Tucker va fer que sí.

—I això què collons és?

En Tucker es va arronsar d'espatlles i va mirar cap a l'altra banda. Per a en Freeman va ser un descans, com quan la seva dona girava el cap tota enfadada per donar per acabada

una conversa. En Freeman havia començat la seva vida professional transportant una petita mola i ajudant el seu pare, que feia d'esmolet porta a porta. El pare sempre duia una pistola amagada i un flascó de licor per guanyar-se o barallar-se amb qualsevol que busqués brega. En Freeman feia el mateix. Es va plantejar d'aturar la camioneta i foragitar-ne el nano, però no tenia ganes de tornar a la tensió de casa i feia molta estona que volia un company per beure. Hauria de conformar-se amb aquell noi. Uns quants glops del mata-rates aquell de sègol i ja li vindria la xerrera, i llavors explicaria a en Freeman què cony era un grifoll.

La camioneta seguia el riu, i tot i no veure'l entre la malesa i els arbres, en Tucker sentia l'olor de l'aigua. La suor li regalimava dins la roba. Agraïa la calor, esperava no haver de tornar a passar mai més fred, després de l'hivern coreà. Una vegada s'havia estat tanta estona esperant per fer una emboscada que la roba se li havia congelat i havia quedat enganxada a terra. Les forsíties es bressolaven a la cuneta, les flors grogues començaven a cedir el terreny a les fulles cada cop més verdes. Hauria d'haver continuat a peu. Va decidir baixar a la bifurcació següent. Si mai havia de tornar a viatjar en un vehicle, conduiria ell. Mentrestant, va estar molt a l'aguait per si veia algun desviament. Saltaria de la camioneta i evitaria els llocs habitats.

La carretera continuava cap a l'est, després virava al sud per superar els meandres del riu i en alguns trams es ficava entre l'ombra dels arços. La camioneta va frenar abans de fer un revolt tancat i en Tucker va veure una serp, una mocassí d'aigua estesa a les branques baixes d'un arbre. Més endavant, un opòssum s'esquitllava buscant recer. En Freeman va fer un cop de volant per mirar d'aixafar-lo, però no

va ser-hi a temps. El noi no va reaccionar de cap manera, i en Freeman va començar a pensar que li devia faltar un bull. Es va repensar un moment la idea d'omplir d'alcohol aquell fugitiu estaquirot.

La carretera va fer tres esses i va enfilear una recta, i en Freeman va dirigir la camioneta cap a un lloc força ample sota un roure. Va treure la marxa i amb el pedal del gas va anar fent pujar el motor de voltes. En Tucker va posar la mà a la maneta de la porta.

—Para el carro, Grifoll —va dir en Freeman—. Mira'm.

Tenia una pistola del trenta-vuit en una mà tova i no gaire amenaçadora, però a boca de canó. En Tucker va prémer l'esquena contra el seient, oferint-li tot un costat del cos, un objectiu més petit que li permetia protegir els òrgans vitals.

—Obre la guanterera —va dir en Freeman.

Movent-se a poc a poc, amb molt de compte, en Tucker va prémer el botó que obria el compartiment. Estava rovellat, encallat. En Tucker va passar-hi el dit gros, però la guanterera no s'obria.

—Pica-hi amb el nus del dit —va dir en Freeman.

En Tucker va donar un copet al botó i la guanterera es va obrir. Dins hi havia tres fulls de segells S&H enganxats, un paquet de pólvores BC per al mal de cap, un encenedor Zippo i un pot amb un líquid clar a dins. En Freeman li va fer un gest amb la pistola.

—Agafa'l —va dir en Freeman.

En Tucker el va aixecar, era un pot de gairebé mig litre, dels que es feien servir per conservar les verdures a la tardor. En Freeman va posar el canó de la pistola sobre el grifó, al mig del pedaç de la divisió aèria 108.